

Розділ 3

Трудове право; право соціального забезпечення. Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Земельне право

УДК 34:352.075

Т.С. Гавриленко
аспірант,
Університет «КРОК»

Програма соціально-економічного розвитку міста як основний елемент місцевої економічної політики Київської міської ради

У статті розглядаються основні засади місцевої економічної політики, визначається місцева програма соціально-економічного розвитку м. Києва як один з провідних інструментів реалізації економічної політики Київською міською радою, характеризуються особливості, структура, задачі програми соціального і економічного розвитку міста на 2018-2020 рр.

Ключові слова: економічна політика, місцеве прогнозування, програма соціально-економічного розвитку, Київська міська рада.

Т.С. Гавриленко
аспірант,
Університет «КРОК»

Программа социально-экономического развития города как основной элемент местной экономической политики Киевского городского совета

В статье рассматриваются основные направления местной экономической политики, определяется местная программа социально-экономического развития г. Киева как один из ведущих инструментов реализации экономической политики Киевским городским советом, характеризуются особенности, структура, задачи программы социального и экономического развития города на 2018-2020 гг.

Ключевые слова: экономическая политика, местное прогнозирование, программа социально-экономического развития, Киевский городской совет.

Т. Havrylenko
Postgraduate student,
«KROK» University

The Program of Socio-Economic Development of the City as the Main Part of the Local Economic Policy of the Kyiv City Council

In the article discussed the main directions of local economic policy, determined the local program of socio-economic development of Kyiv as one of the leading instruments of the economic policy of the Kyiv City Council, characterized the features, structure, objectives of the program of social and economic development of the city in 2018-2020 years.

Key words: economic policy, local forecasting, the program of socio-economic development, Kyiv City Council.

Постановка проблеми

Місцеве соціальне та економічне регулювання органами самоврядування має значний вплив на розвиток економіки адміністративно-територіальних одиниць, у зв'язку з чим такий напрямок діяльності органів місцевого самоврядування є важливим аспектом. Органи місцевого самоврядування через свою особливу представницьку роль територіальної громади повинні постійно й ефективно впливати на місцеві економічні процеси. Впровадження ефективної системи місцевого регулювання економіки має забезпечувати сталий розвиток основних напрямів економічної і соціальної діяльності кожної адміністративно-територіальної одиниці.

Одним із головних завдань місцевих рад є розробка, затвердження і прийняття програми соціально-економічного розвитку території. Створення і виконання такої програми – своєрідний індикатор роботи як місцевої влади, так і розвитку відповідної території. На жаль, не кожна місцева влада може відобразити високі показники виконання місцевих соціально-економічних програм, що зумовлює необхідність дослідження ефективної моделі соціальної та економічної програми.

У зв'язку з цим пропонується розглянути конкретну модель програми розвитку, вперше провести аналіз конкретного

прикладу з наукового погляду, результати якого можуть враховуватися органами місцевої влади у своїй роботі або стати підґрунтям для подальших наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання розробки і реалізації місцевих програм соціально-економічного розвитку досліджувалося в загальному вигляді у наукових працях Ушакової Н. Г., Зарецької Л. М., Короленко Д. Ю., Каховича О. О., Бодрової І. І. та інших. Але дослідження конкретної моделі програми соціального та економічного розвитку м. Києва не проводилося.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Відповідно до Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-III (далі - Закон України № 1602-III) місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень відповідають за розроблення, затвердження та виконання прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Жоден з нормативно-правових актів

чинного законодавства України не визначає чіткої структури та методології розробки місцевих соціально-економічних програм. Тому органам місцевого самоврядування з метою встановлення єдиного порядку розроблення та підвищення ефективності реалізації місцевих програм, раціонального та ефективного використання коштів, спрямованих на їх виконання, вкрай важливо дослідити існуючі приклади ефективних програм соціально-економічного розвитку [7, с. 42].

У зв'язку з цим обрано саме програму соціально-економічного розвитку м. Києва, щоб відобразити принципи розробки, функціонування та виконання програми Київською міською радою (далі – Київ-рада).

Формулювання цілей статті

Системний аналіз теоретичних досліджень, наукових концепцій, а також практичного досвіду організації управління й регулювання соціального та економічного розвитку міста на прикладі діяльності представницького місцевого органу влади м. Києва – Київської міської ради, з метою виокремлення економічних програм, що на практиці забезпечують пріоритети місцевої економічної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження

З метою сприяння реалізації місцевої політики з урахуванням особливостей адміністративно-територіальних одиниць, відповідного ефективного використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, а також виробничого та науково-технічного потенціалу, чинним законодавством передбачений механізм розробки місцевих цільових програм.

Місцева цільова програма є сукупністю взаємопов'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням, спрямованих на розв'язання найактуальніших проблем розвитку міста, реалізація яких здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету [6].

Закон України № 1602-III дає визначення програми економічного і соціального

розвитку як документа, в якому визначаються цілі й пріоритети економічного та соціального розвитку, засоби та шляхи їх досягнення, формується взаємоузгоджена і комплексна система заходів органів законодавчої та виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, спрямованих на ефективне вирішення проблем економічного і соціального розвитку, досягнення стабільного економічного зростання, а також характеризуються очікувані зміни у стані економіки та соціальної сфери [2].

На підтвердження цього інші нормативні акти наділяють органи місцевого самоврядування повноваженнями розробляти програми соціально-економічного розвитку та місцеві цільові програми [3].

Так, відповідно до п. 22 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.97 р. № 280/97-ВР затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування відноситься до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад та вирішується на пленарних засіданнях відповідних рад [1].

Програма економічного і соціального розвитку адміністративно-територіальної одиниці повинна розроблятися місцевими державними адміністраціями узгоджено з проектом Державної програми економічного й соціального розвитку України на відповідний рік.

Місцеві органи влади повинні розробляти соціально-економічну програму враховуючи особливості природного, виробничого, науково-технічного та трудового потенціалу, екологічної ситуації у відповідній адміністративно-територіальній одиниці. При цьому, розробці передують аналіз соціально-економічного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці за попередній і поточний роки та характеристика головних проблем розвитку її економіки й соціальної сфери [5, с. 119].

Останньою програмою розвитку, прийнятою Київською радою, є Програма економіч-

ного і соціального розвитку м. Києва на 2018-2020 роки (далі – Програма).

Головною метою розробки Програми є створення умов для економічного зростання та вдосконалення механізмів управління розвитком міста на засадах ефективності, відкритості й прозорості, посилення інвестиційної та інноваційної активності, забезпечення належного функціонування інженерно-транспортної і комунальної інфраструктури, проведення цілеспрямованої містобудівної політики, дотримання високих екологічних стандартів та, в результаті цього, підвищення конкурентоспроможності міста, доступності широкого спектру соціальних послуг, забезпечення гідних умов життя й загального підвищення добробуту населення [4].

Як і зазначалося вище про механізм прийняття програми розвитку, спочатку Київрадою був проведений детальний аналіз тенденцій розвитку міської економіки, поточної економічної ситуації, актуальних проблем соціально-економічного розвитку м. Києва, що визначив основні завдання і заходи економічної та соціальної політики міської влади на 2018-2020 роки.

Розглянемо, на що у результаті Київрадою спрямовані виділені завдання.

Сектор розвитку освіти і науки передбачає обґрунтування стану й перспектив розвитку закладів освіти, зокрема вирішення питань про фінансування шкіл, що підпорядковані місту.

Насамперед увага зосереджується на видатках на заробітну плату працівників київських шкіл, а також видання підручників, посібників, створення належної матеріальної бази, здійснення комп'ютеризації навчання.

Великий обсяг приділений питанню охорони здоров'я, роботі працівників лікарень, поліклінік, інших медичних закладів. Аналіз присвячений рівню захворювань серед населення Києва, наслідки Чорнобильської катастрофи, тому в програмі передбачені кошти для утримання закладів охорони здоров'я, забезпечення лікування та харчування хворих.

Особлива увага приділена розвитку

промислового виробництва та скорочення безробіття, що передбачає інтенсифікацію виробництва на підприємствах усіх форм власності. Київрадою визначені конкретні виробничо-економічні показники, що обґрунтовують особливості механізмів реалізації цієї продукції на місцевому ринку. Акцент робиться на організації виробництва, відновленні товарів, які потрібні для міста, встановленні економічних зв'язків з різними підприємствами, що забезпечує інфраструктуру Києва необхідними ресурсами.

Складовою частиною Програми є також обґрунтування обсягів інвестицій в окремі галузі економіки, в тому числі інвестицій з внутрішніх джерел та іноземних інвестицій.

Питання скорочення безробіття вирішується Київрадою на базі розширення й активізації створення нових робочих місць, розвитку малого та середнього бізнесу, залучення безробітних до виробничої діяльності, перекваліфікації кадрів, підвищення кваліфікації спеціалістів.

Раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів у Програмі спрямоване на вирішення таких основних проблем, як економія ресурсів, упровадження нової техніки та технологій, здійснення економічного та організаційного впливу на забезпечення раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів, своєчасних розрахунків за використання ресурсів.

Для оцінки повноти та якості реалізації програмних заходів виконавчим органом Київської міської ради здійснюватиметься щоквартальний моніторинг виконання Програми, що дозволить оперативно приймати необхідні управлінські рішення [4].

Проведена модель програми розвитку міста є прикладом комплексного дослідження стану основних сфер життєдіяльності населеного пункту, що застосовується в більшості міст Європи.

Наприклад, у Мюнхені (Німеччина) система та склад програми розвитку побудовані подібно до аналізованої нами Програми. Особливістю розробки про-

грами у німецькому населеному пункті є обов'язковий етап складення аналізу «SWOT», який покликаний стати відправною точкою і прояснити вибір необхідних стратегій. «SWOT»-аналіз проводиться місцевою владою кожні 4 роки, і його завдання - вловити специфіку міста з урахуванням глобалізації, щоб розвивати те, що можна просунути зовні, вхопити тенденції розвитку малого і середнього підприємництва або господарства, а також зрозуміти «сильні і слабкі» сторони населеного пункту. Результати аналізу необхідні для підтримки тієї сфери економіки, яка і створює загальний клімат зростання та розвитку міста.

Вважаємо цей зарубіжний досвід позитивним, адже кожна адміністративно-територіальна одиниця має свої особливості, й не можна застосовувати повністю однаковий підхід розробки соціальної та економічної програми. Тому насамперед важливо виокремити цілі й пріоритети соціально-економічного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці, перед цим провівши відповідні дослідження в різних сферах життєдіяльності населеного пункту.

Важливим моментом розробки програми розвитку є участь громади у процесі, вивчення її нагальних потреб і врахування відповідних побажань населення. Беззаперечно, у великих населених пунктах така участь ускладнена через значну кількість мешканців, коли важко задіяти у розробці програми відповідні верстви громадян. Вважаємо, що в таких умовах найбільш виразно проявляється робота депутатів місцевих рад як представників територіальної громади. Ефективна робота з громадянами свого округу, вивчення їх про-

позицій і нагальних потреб є важливою складовою дослідження розвитку міста і взаємодії мешканців з владою.

Висновки

Недосконалість розробки, функціонування та виконання місцевих програм соціально-економічного розвитку, спрямованих на вирішення найбільш актуальних та гострих проблем адміністративно-територіальних одиниць, створює прецеденти розробки неефективної політики, неефективного, а часом нецільового використання бюджетних коштів.

Наявність належним чином розробленої та затвердженої програми соціально-економічного розвитку громади є необхідною умовою для забезпечення безперервності процесу відтворення національного господарства як єдиного цілого, досягнення економічної ефективності на територіальному рівні. Приклад програми соціального та економічного розвитку на 2018-2020 рр., затвердженої Київською владою, відображає ефективну модель цілеспрямованого забезпечення пріоритетів економічної політики міста загалом. Структура Програми може стати прикладом для розробки відповідних програм у населених пунктах України, обов'язково враховуючи особливості життєдіяльності адміністративно-територіальних одиниць, як результат проведеного глибокого соціально-економічного аналізу.

Підбиваючи підсумки, треба зазначити, що правильно розроблена й успішно реалізована програма економічного і соціального розвитку громади дозволяє підвищити рівень розвитку економіки та на цій основі забезпечити зростання рівня й поліпшення якості життя населення.

Література

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». – [Електронний ресурс]: станом на 10 черв. 2018 р. // ВВР, 1997. – № 24. – ст. 170. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
2. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України». – [Електронний ресурс]: станом на 02 груд. 2012 р. // ВВР, 2000. – № 25. – ст.195. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.
3. Закон України «Про столицю України – місто-герой Київ». – [Електронний ресурс]: станом на 01 лист. 2011 р. // ВВР, 1999. – № 11. – ст. 79. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401-14>.

4. Про Програму соціального і економічного розвитку м. Києва на 2018-2020 роки від 21 грудня 2017 року № 1042/4049. – Режим доступу: http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/1_docki2.nsf/alldocWWW/7510F66384775FEBC2258211006E00C2?OpenDocument.

5. Кахович О. О. Особливості державного регулювання економіки / О. О. Кахович, Р. С. Южека // Актуальні проблеми держави і права. – 2015. – Вип. 75. – С. 119-126. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2015_75_19.

6. Короленко Д. Ю. Програми соціально-економічного та культурного розвитку регіону як інструмент реалізації державної регіональної політики / Д. Ю. Короленко // Верховенство права. – 2017. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sd-vp.info/2016/programi-sotsialno-ekonomichnogo-ta-kulturnogo-rozvitku-regionu-yak-instrument-realizatsiyi-derzhavnoyi-regionalnoyi-politiki/>.

7. Ушакова Н. Г. Державне регулювання економіки: навч. метод. посібник. / Н. Г. Ушакова, Л. М. Зарецька – Х. : ХДУХТ, 2014. – 225 с.